

Nr 50.

Av herr **Lindström**, *angående viss utvidgning av tillämplighetsområdet för lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.*

1929 års riksdag antog en »Lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar», enligt vilken den, som jämlikt lagen av den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada av sådant olycksfall, jämväl anses vara försäkrad för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av

arsenik eller förening därav,
bly eller legering eller förening därav,
strålände värme eller ljus,
kvikksilver eller amalgam eller förening därav,
röntgenstrålar eller radium,
mjältbrandssmitta.

I kungliga propositionen 1929 sades, »att lagen bör avse endast sådana sjukdomar, vilkas uppkomst utan större svårighet kunna ledas tillbaka till arbetet eller därmed sammanhängande förhållanden» och vidare betonades, »att nödvändigt är, att försäkringen begränsas till sådana yrkessjukdomar, som i regel tydligt kunna skiljas från andra åkommor». Här definieras sålunda i princip de sjukdomar, lagen avser.

Redan vid lagens tillkomst framhölls genom motioner och anföranden i kamrarna det trängande behovet av utvidgning av lagens ursprungliga tillämpningsområde. Vederbörande riksdagsutskott gav genast ett principiellt erkännande åt dessa synpunkter genom att anföra bland annat följande: »Utskottet förutsätter nämligen, att myndigheterna utan särskild framställning från riksdagens sida komma att följa utvecklingen på hithörande område med beaktande av de erfarenheter, som göras såväl i vårt land som i främmande länder». Vid ärendets behandling i riksdagen underströk utskottets ordförande ytterligare dessa synpunkter, i det han yttrade: »Jag ber att till de ärade motionärerna få säga, att utskottets hållning ingalunda betyder, att utskottet skulle ha velat definitivt avvisa de krav, som framförts i motionerna, men utskottet har ansett, att de frågor, som i dem berörts, borde få anstå tills närmare utredning i ämnet föreligger». Detta ger vid handen, att avsikten från början varit att utvidga 1929 års lag om försäkring mot yrkesjukdomar i samma mån, som klarhet skapas rörande dylika sjukdomars faktiska förekomst.

Så snart som år 1930 beslöt riksdagen också, att efter motioner — 161:I och 254:II — utvidga lagens tillämpningsområde till att omfatta jämväl yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inandning av *stendamm*.

I ett av de särskilda yttranden, som voro fogade till andra lagutskottets utlåtande nr 18, 1930, med anledning av sistnämnda motioner, framhåller yrkesinspektören i femte distriktet bland annat följande: »Ifrågavarande sjukdom kan tänkas uppkomma vid en hel del arbetsställen, företrädesvis vid stenhuggerier, stenkrossar o. d., möjligen även vid glasbruk och *porslinsfabriker* samt vid sandblästring, där lämpliga skyddsanordningar saknas».

Erfarenheten visar med all önskvärd tydlighet, att arbetarna i porslinsfabriker äro utsatta för avsevärda risker att falla offer för lungsjukdomar till följd av under arbetet inandat damm. Det damm, som här förekommer, är flintdamm, om vilket dr Willi Mascher i den bilaga, som var fogad till förra årets motioner rörande »stenlunga», säger, att — »kvarts, sandsten, *flinta* och granit, d. v. s. alla stenarter med hög kiselsyrehalt visat sig vara notoriskt farliga». Skyddsanordningar, särskilt fläktar, ha i viss mån gjort nytta, men de kunna aldrig bliva tillräckligt effektiva.

Svenska grov- och fabriksarbetareförbundets avdelning nr 205 vid Gustafsbergs porslinsfabrik i Stockholms län har företagit en undersökning rörande den speciella yrkessjukdomens verkningar vid nämnda fabrik. Denna undersökning omfattar tiden 1918—1930. Av densamma, som endast rör fullt klara fall av yrkessjukdom, framgår, att under nyss nämnda tid 31 personer i en genomsnittsålder av 54,8 år avlidit till följd av lungsjukdom, förorsakad av i arbetet inandat damm. Dessa voro arbetsoförmögna vid en genomsnittsålder av 51,1 år, varför den genomsnittliga tiden för den personliga arbetsoförmågan uppgick till 3,7 år. Tio av yrkessjukdomen drabbade personer leva ännu. Dessa äro nu i en genomsnittsålder av 60,4 år. De blevo arbetsoförmögna vid en genomsnittsålder av 52,9 år, vadan genomsnittstiden för oförmågan att arbeta är 7,5 år. Dessutom finnes ett flertal personer, som äro angripna av sjukdomen, men dessa kunna ännu utföra sina arbeten.

Härav framgår, att ett stort antal arbetare inom denna industri lidit och lider av en sjukdom, som för långa tider gör dem oförmögna till arbete, och som utan tvekan kan hänföras till yrkessjukdomarnas kategori. Motionären har icke haft tillfälle att erhålla uppgifter rörande motsvarande förhållanden vid övriga porslinsfabriker i landet, men sannolikheten talar för att dessa äro i stort sett enahanda.

Det förebragta materialet synes klart utvisa, att porslinsindustriens arbetare höra till de grupper, som i överensstämmelse med syftet i 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar böra försäkras för yrkessjukdom. Då emellertid ytterligare utredning torde vara av nöden, innan definitivt beslut fattas, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om snar utredning rörande utvidgning av 1929 års »Lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar» att gälla jämväl för de arbetare inom porslinsindustrien, som genom inandning av hälsofarligt damm falla offer för yrkessjukdom.

Rickard Lindström.

